

(6) ועירובין קכ: וש"ס.
(7) לעיל דף מ. (8) ומוספתא פקק ה. (9) גיטות לה: (10) עירין מוספתא חולין קטו. (11) שבת דף מ. (12) נגה מנעול דף קטו. (13) עירין תוס' בי"מ קטו. (14) סו"ה אבל, (15) דף מ. (16) מכות ז"ה. (17) לו: ד"ה דכו"ע.

הנהגות הב"ח

(18) גמ' חין הלכה כרבי יוסי מילי לאו מילא צמית חמוצי נמי חמוצי מילא לצ"ל ותיבות למוצי הוא ותיבת ה"ה נמקת: (19) רש"י ד"ה מילי לאו וכו' אלמא בשאר משקין אחמוצי לצ"ל ותיבת הוא נמקת:

תורה אור השלם

(20) אל תאכלו ממונו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על קרעיו (ועל קרבו): ושבת יב. טו

הנהגות וצינונים

(21) כ"י ובש"ע עירין ר"ח באן: (22) ויהוה נכון לגרוס מאי חייב דקאמר (גליון: 2) [גי' הכ"מ בפקק ח' מהלכות ק"פ וכו' אמר אבאי אבל אין לוקח וכו' רבא אמר אין לוקח על לאו שבכללות וכו' הכ"מ עוד בפקק י"ח מהלכות סנהדרין דין ג' וע"ע מ"ש הכ"מ פ"ה מהלכות נזירות דין ח' וראה לגירסתם מ"ש תוס' שבת דף כ"ב ע"ב ר"ה גזירה וכו' וע"ע פ"ב ד"ה נודע וכו' דאין מהדרין להקדים רבא לרבי זכאי וכו' בשאר דוכתי וכו' באר"ש פ"ד דב"מ סימן י"ט שלא מציונו בכל הש"ס שקבע דברי רבא קודם וכו' ע"ש (גליון: 7) עירין פ"ב א"א הוי כמים: (23) כהד"פ ועמנו דכ"ה במ"ב בקצת כתיב וקוצת דפוסי: (24) צ"ל במים: (25) "בלשון הקודש" ליתא בהפ"י, ועירין רש"י שמת וב' ט: (26) ועבר לוקח על לאו שבכללות" ליתא בהפ"י: (27) עירין לילול אביר (באה"ב:): (28) שירן צ"ל במשנה (גליון: 8) צ"ל כדפ"רש"י (מצור' דבש' דפוסי כ"ד): (29) ש' לחוסף בישוף פסח (באה"ב:)

כָּל שָׁעָה פָּרַק שְׁנֵי פְסָחִים

מא.

אחרות קאמר. מי אית קר דרצון נמי לתרוסת פליגי: דא סבירא דא. אלא דתרוסת נמי שרו, ונהלכה דתרוסת לא מסתברא. דאמר, דרצון לתרוסת לא פתכמיס, אסדרל קאמר: אין הדרה דאמר, מאי דא. מדלא קמית טמין סהתמילו ליפסא צב, אלמא (3) פשאר משקין הוא, חמוצי נמי מקמע את הניסן משתלה לתוכו, דרצו פהגא. אלמא שמואל קר פהגא סבירא ליה, וכי קאמר שמואל הלכה פתכמיס, אסדרל קאמר ולא לתרוסת: דא מוצפת צמית. את סהתמיל להקמין, ולא מקמע נמי את הניסן לתוכו, דלא"ה הו' קמיס: 'בפמים'. 'בשלו מנושל צמיס: שפמיגין טעמיין. שטמין זו טעס טלהן: וביש' מבוש' רצויא הוא, דהוה ליה למיקבצ נא ומבוש' צ"י קדר. שפמיגין אוחו קנדיקה צלה מיס וצלה טוס משקה, אלא מיס הנקלטין משמנו. למאן דליף לה מק"ו, הכא קרי: לרבי דליף מרצויא, האי נמי 'בשלו מנושל' הוא: חייב. מלקות על חליטו: רבי יוסי דיה. דאמר בשול לחסר חפייה בשול הוא: יוצאין. יד חוצת מנה: בריקוק השרוי. במושל על לחסר חפייתו. ואף על פי שמתמסקם, לנס הוא, כל זמן שהוא קיים, שול נימות לגמרי וכן צמושל: אב' דא במבוש' דלאו לנס קרינא ציה, ואע"פ שקביר נפשה צמור, האיל ותור וישלו ציטלו מתורת לנס: שאני הכא דרבייה קרא וביש' מבוש' דהוה ליה למקבצ 'מבוש' וגיורת הפתח הוא פסח: יבד' צ"א ב' צרבו. ואח"כ צעלו יהא חייב והאי פנה הוא, דאמר לעיל צלאו ואח"כ ציטלו חייב לישנה אחרת, יכול צלאו כל צרבו, דש"ה חרובה דתמקט, יהא חייב, דלאו 'צלי אש' הוא אלא קלי אש ושרוף. ויה עקר, וראשון אינו פלוס. דההוא פנה, פון דרבי קרא צלאו ואסר קר ציטלו, מה לי ש"ה חרובה מה לי לא ש"ה: חרובא. שרוף: הו' לגמרי, שול נלה כלל: נא. צלי ואינו צלי: יבד' יהא מותר. לחכול ממנו סי לקסתלה, דאפי' אסורא נמי ליכא. פלמוד לומר 'אל תאכלו ממנו נא, פי חס צלי אש', ולא זה שאינו צלי. והיא לאו שצקללות, והאי פנה קביר אין לוקח על לאו שצקללות: בדאמרי פקסי קרייה חצניס, צלשון הקודש" קרי 'נא': חמי טבריא. מעניט דותמין: פסח שביש'ו בחמי טבריא חייב. על חליטו. וקא סקתא דעסא משוס דלא תאכל מבוש': ד"א ותודות אש היא. הלכך לאו ציטול

לא שמיע ד' פדומר דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

מודאמר

שמואל' אין דרצה ברבי יוסי. השפא מדמי חומץ וצין קר אסור, משוס קר קר אמרינן מירא, ססור ססור, לרמא לא תקרבי, פליג דרצו פהגא. דהא רב פהגא דאמר' חל לתוך תרוסת לרצו הכל ישרף, ולעולא לא חסר אלא משוס קר קר אמרינן:

אחרות קאמר מר או אחרדל קאמר מר. א"ל, למאי נפקא מינה, לדרב פהגא. דאמר רב פהגא, מחלוקת לתוך החרדל, אבל לתוך החרוסת, דברי הכל ישרף מיד. א"ל, לא שמיע לי, בלומר לא סבירא לי. א"ר אשי, פנותיה דרב פהגא מסתברא. מודאמר שמואל 'אין הלכה ברבי יוסי, מאי לאו (6) צמותי הוא דלא צמית, הא חמוצי מחמוצי. לא דילמא לא מוצפת צמית ולא חמוצי מחמוצי: אין מבוש'ו וכו': ת"ר, 'במים' אין לי אלא במים, שאר משקין מניין, אמרת קל וחומר. ומה מים, שאין מפיגין טעמן, אסורין: שאר משקין, שפמיגין טעמן, לא כל שבו, רבי אומר, 'במים' אין לי אלא מים, שאר משקין מניין, 'את"ל' 'ובשל מבוש'ו מ"מ. מאי בינייהו. איכא בינייהו צלי קדר. ורפון האי 'בשלו מבוש'ו מאי עבדי להו. מבועי ליה לכתניא, 'בשלו ואח"כ צלאו או שצלאו ואח"כ בשלו, חייב. בשלמא בשלו ואח"כ צלאו חייב, דהא בשליה: אלא צלאו ואחר כך בשלו, הא 'צלי אש' הוא. אמר רב פהגא, הא מני רבי יוסי היא. דתניא, יוצאין בריקוק השרוי ובמבוש' שלא נימוח. דברי ר"מ, רבי יוסי אומר, יוצאין בריקוק השרוי, אבל לא במבוש' אע"פ שלא נימוח. עולא אומר, אפילו תימא ר"מ, שאני הכא דאמר קרא 'ובשל מבוש'ו מ"מ. ת"ר, דכול צלאו כל צרבו יהא חייב, ת"ל (7) אל תאכלו ממונו נא ובשל מבוש'ו במים, נא ובשל מבוש'ו אמרתו לך, ולא שצלאו כל צרבו. היכי דמי. אמר רב אשי, 'דשוניא חרובא. תנו רבנן, יבול אבל ציות חי יהא חייב, תלמוד לומר 'אל תאכלו ממנו נא ובשל מבוש'ו, נא ובשל אמרתו לך, ולא חי. יכול יהא מותר, תלמוד לומר (8) 'כי אם צלי אש'. היכי דמי נא. אמר רב, בדאמרי פרסאי אברנים. אמר רב חסדא, 'המבושל בחמי טבריא בשבת, פטור. פסח שבשלו בחמי טבריא, חייב. מאי שנא בשבת דלא, דתולדות אש בעינן וליכא, פסח נמי לאו תולדות אש הוא. אמר רבא, 'מאי חייב דקתני, דקא עבר משום 'צלי אש'. רב חייב בריה דרב נתן מתני לה להא דרב חסדא בדריא, אמר רב חסדא, המבושל בחמי טבריא בשבת, פטור; ופסח שבשלו בחמי טבריא, חייב, שעבר משום 'צלי אש'. אמר רבא, 'אכלו נא לוקח

לא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

דא סבירא דא. קסבר ממתינן פליגי:

קפג א מיי' פ"ח מהל' ק"פ הלכה ד ופ' י"ח מהלכות סנהדרין הלכה ג: קפג ב מיי' פ"ה מהל' מיר הלכה ח: קפד ג מיי' פ"ה מהל' ק"פ הלכה ד: קפד ד ד עס הלכה ה:

רבינו הנגאל

אכל נא לוקה שתים אחת משום נא ואחת משום צלי אש. אכלו מבושל לוקה שתים. נא ומבושל לוקה שלש. ואביי אמר אין לוקין על לאו שבבללות כלומר לאו אחד כולל האוכל נא והאוכל מבושל. שנא אל תאכלו ממונו נא ובשל מבושל במים וגו'. איכא דאמרי לאביי אמר לאו ומבושל חזא מיהא לקי. איכא דאמרי לא לקי כלל עד דמיהד לאויה כלאו דחסימה: אמר רבא נודר שאכל זב וזקה שתים אחת משום שטאמר (במבדב ר ד) מחזירים ועד זב וגו' ואחת משום שטא (שם) מכל אשר יעשה שטאמר. הוציא לוקה שתים. זב וחזין לוקה שלש אביי אמר אין לוקין זב וזב חזר. אמר רבא נא מבועד יום פטור מאי טעמא אל תאכלו ממונו נא ובשל מבושל במים כי אם עלי אש שהוא מבושל. אמר רבא נא וזב חזר. אמר רבא נא ובשל מבושל כדאמר רבא נא בבל תאכלו צלי אינו חייב אם אכל נא. אבל כזית נא או משחשכה חייב שהרי ישנו בקום אכול צלי. אבל כזית צלי מבועד יום לא פטור מעצמו מבני חבורה שאינה אכילת כזית צלי. משחשכה פטל עצמו מבני חבורה. וסוגיא דשענתא כולה כענין הזה. ואקשי' אהא דתניא אכל כזית צלי מבועד יום חייב. אמאי לאו הבא מכלל עשה עשה הוא האיד שטא (שמות יב ח) ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אכלו בלילה אכול אותו ולא ביום זהו לאו הבא מכלל עשה:

בְּלִי שֶׁעָה פָּרַק שֵׁנִי פְסָחִים

אָבָר בָּוִית נָא דְּזִקָה שְׁתִּיתָם. משום 'נא' ומשום 'כי אם לאו' 'אש' דְּהִוּוּ קָלִילוֹ קָמִיב 'אל תאכלו' כי אם לאו 'אש'. **הַקָּשָׁה הַרְרִי דְּלֹאֲלַמְדִּינָא,** אמאי קָמִיב דְּרִיט' אָלוֹ נְעוּרוֹת (קמוצות דף ג.) דְּעוּלְהָ לַכְּהֵן גְּדוּל צַעֲשָׁה גְרִידָה, דְּכִי אִם הִוּוּ דְּתַשְׁבִּינְךָ הֶכָּא 'כי אם לאו' 'אש' צֵלָו, הִ"נּוּ הִ"ל לְתַשְׁבִּינְךָ צַעֲשָׁה לַכְּהֵן גְּדוּל צֵלָו, דְּהִוּוּ קָלִילוֹ קָמִיב 'אלא' קָמִיב כִּי אִם צְמוּלָה, וְיִשֵּׁל, דְּכִי אִם צְמוּלָה, לֹא תַשִּׁיב לָהּ מִשּׁוּם דְּקִסְפָּא דְּקָרְטָה מוֹכַח עֲלֵיוּ דְּהִוּוּ עֲשָׂה, דְּקָמִיב 'כי אם צְמוּלָה מַעֲמִיו קָמִיב חֲשֵׁה':

אִיכָא דְּאִמְרֵי הִדְא מִיּהָא גָּבִי. פ"ה, צִמִּי וְצִמִּי טַרְגִּינָא תִּיבִי מִשּׁוּם 'כי אם לאו' 'אש' וְקָשָׁה לְרִי"ט, ח"כ צִין לָפִיב צִין לָרֵבַח מִקְשֵׁי לָהּ צַרִּיתָה דְּעֵילָה, דְּתַמְנָה נָה וּמַנְשָׁל אֲמַרְמִי קָדְ וְלֹא מִי, אֲלַמְנָה לָא לָקִי עַל מִי. וְעוֹד, דְּאֲמַר דְּפָקָךְ הַמַּקְבָּל (ב"מ דף קטו:) אֶפְלוּגְתָּהּ דְּרַב הוּגָה וְרַב יְהוֹדָה צְמוּזַל רִיטִים וְרַבָּה, דְּרַב יְהוֹדָה אֲמַר לֹקֵה שְׁפִיס, וְרַב הוּגָה אֲמַר לֹקֵה שֵׁלֵשׁ, וּמִסִּיק רַבָּא, אָנֹחַ דְּאֲמַרִי שְׁפִילוֹ קַרְנֵי יְהוֹדָה, עַד קָאֵן לֹא קָאֲמַר רַב יְהוֹדָה הֶסֶס אָלַף דְּכִי נָפֵשׁ הוּא חוּצָה לְדְבָרִים אֲחֵרִים הוּא דְּתַחַת, אָלַף הֶכָּא 'כי אם לאו' 'אש' לְמַאי חֲסָא, וְלִפְסָה הָא אֲלִיטְרִידִי לְמִי וְלְמַאי טַרְגִּינָא, לְקָא נְקָשָׁה לְרִי"ט, דְּחָסִי לָא לָקִי לְכו"ע, דְּכִי אִם צְמוּלָה לָא לֹא מַשְׁמַע דְּתַחַת לְמִלְקוֹת, אָלַף לַעֲשָׂה דְּכִי אִם צְמוּלָה אֵל תִּשְׁבִּינָה, וְלָא דְּמִי לְכִי נָפֵשׁ הוּא חוּצָה, דְּהַסְהוּא מוֹדוֹ כו"ע דְּלֹקֵה אֲשָׁרִי דְּצָרִים, דְּקָקָמִי הֶסֶס צְהָדִי צְבָרִיתָה, כַּתְּלָא זְוַג עַל סְפָרִים וְנָמַד עַל פְּרוֹת, לֹקֵה שְׁפִיס; דְּכִי נָפֵשׁ הוּא חוּצָה מַשְׁמַע שְׁפִיר צֵלָשׁוֹן לָאו, שְׁהוּא נְמִיתָ עַטְס, כַּל שְׁהוּא דְּרַב נָפֵשׁ לֹא תַחְזוּל, וְתַחַת שְׁפִיר הָא דְּקַאֲמַר רַבָּא הֶסֶס דְּכִי נָפֵשׁ הוּא חוּצָה, אֲחָת לְשָׂרִי דְּצָרִים, אָלַף 'כי אם לאו' 'אש' לֹא תַחַת אָלַף לַעֲשָׂה, וּצְנָה וּמַנְשָׁל דְּוֹקָה פְּלִיגִי, דְּרַצְחָה סָבַר, לְהִכִּי סַמְכִיהָ לְאָלוֹ, לְלָקוֹת עֲלֵיוֹ עֵלִים נָה וּמַנְשָׁל עֵסֶה צְנִי מִילְקָה; וְחַבְרִי אֲמַר, אִין לֹקִין עַל לָאו שְׁבָבֵלָלוֹת.

לוקה שתים; מבושל, לוקה שתים; נא ומבושל, לוקה שלש. אביי אמר, אין לוקין על לאו שבבללות. איכא דאמרי, איכא דאמרי, חזא נפוי לא לקי, דלא מייחד לאויה בפלאו דחסימה. בפלאו דחסימה. רבא אמר, יאכל וגו' לוקה שתים; חרצין, לוקה שתים; וגו' וחרצין, לוקה שלש. אביי אמר, אין לוקין על לאו שבבללות. איכא דאמרי, תרתי הוא דלא לקי, חזא נפוי לא לקי, דלא מייחד לאויה בפלאו דחסימה. ת"ר, אכל כזית נא מבועד יום, פטור; כזית נא משחשכה, חייב. אכל כזית צלי מבועד יום, לא פטל עצמו מבני חבורה; כזית צלי משחשכה, פטל עצמו מבני חבורה. תניא אידך, יכול אכל כזית נא מבועד יום יהא חייב, ודין הוא, ומה בשעיה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא, בשעיה שאינו בקום אכול צלי אינו דין שישנו בבל תאכל נא, או לא, בשעיה שאינו בקום אכול צלי, ישנו בבל תאכל נא; בשעיה שישנו בקום אכול צלי, אינו בבל תאכל נא, ואל תתמה, שהרי הותר מבוללו אצל צלי. תלמוד לומר "אל תאכלו ממונו נא ובשל מבושל במים", כי אם צלי אש, ומה תלמוד לומר "כי אם צלי אש", לומר קד, "בשעיה שישנו בקום אכול צלי, ישנו בבל תאכל נא; בשעיה שאינו בקום אכול צלי, ישנו בבל תאכל נא." רבי אומר, אקרא אני 'בשל' מה ת"ל 'מבושל', שייכול אין לי אלא שבישלו משחשכה, בשלו מבועד יום מנין תלמוד לומר 'בשל מבושל' מכל מקום, והאי 'בשל' מבושל' אפקיה רבי לצלי קדר ולשאור משקין, אם בן, לימא קרא או 'בשל בשל' או 'מבושל מבושל', מאי 'בשל מבושל', שמעת מינה תרתי. תנו רבנן, ד'אכל' צלי מבועד יום, חייב; ובזית נא משחשכה, חייב. קתני צלי דומיא דנא, מה נא בלאו, אף צלי בלאו. בשלמא נא כתיב 'אל תאכלו ממונו נא', אלא צלי מנולן, דכתיב "ואכלו את הבשר בלילה הזה", בלילה אין, ביום לא. והאי לאו הבא מכלל עשה הוא, וכל לאו הבא מכלל עשה עשה.

אימתי ארפתא צפ' טלחה מינין (מיר דף נה). וכהנה רבות צגמרתא: שאין ת"ל 'כי אם צלי אש', רע"ג דאליטריד להלכות עליו משום 'כי אם לאו' 'אש', היינו גמי משום דסמכיה לנא ומבושל: אם בן לימא קרא 'בש' או 'מבושל' או 'מבושל' הךא משמע דאורחיה דקרא לכול פיהה אמת צענן אד טפי מצעני עניינא, וכן צמירובה (כ"פ דף קטו:) ג' 'המלא תמלא', וצמירובה (שם דף קטו:) ג' 'ורפאל רפאל'. וקשה, דצריט הוי צוקין (סנהדרין מ:): קאמר, מדכוי ליה למיקמב 'דרוש תדרוש' או 'סקור תסקור' וכתב 'הטעם', שמע מינה לאפניו משמע דאי הוה פתח כתי, לא הוה מוספה. ושמא הַסֶּס לָא טַח לְדַקְדָּק צֵלָשׁוֹן רַק לְהוֹכִיחַ דְּמוֹפְסָה:^פ

(א) נמנות. גת. (ב) [ס], (ג) נמנות יג. (ד) מיר דף לח. (ה) צנח מציעה קטו. (ו) מכלתא פרשת נח. (ז) לוקמן קח. (ח) יצמות נד. יור. סח. עג. זמזים לד. חולין פח. במדבר ו ד. שם. (י) עיין נויר לד. (יא) שמות יב ח. (יב) במדבר א. (יג) היטלו חוספות נמנות (יד) מפרטנות מ"ה וזכא. (טו) חוספות כמותות (טז) ד"ה אין ומוספות צנח קמא סה. ד"ה לנמוז ומוספות נמנות ז. ד"ה לנמוז.

תורה אור השלם

(א) ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומוצת על קוריה יאכלו: אל תאכלו ממונו נא ובשל מבושל במים כי אם צלי אש ראשו על ברעו ושל קרבו: (שמות יב ח)

הנהגות וציונים

(א) צ"ל אמר רבא עיין חוספות דהכא ד"ה אמר רבא אמנס גירסת הכסף משנה בפרק ה מהלכות נזירות אמר אביי אבל זו ובר רבא אמר אין לוקין על לאו שבבללות (גליון: ב) בכ"י נוסף בזית, וביה ברש"י (ד"ס: ג) בכ"י בזית, וביה ישר (ד"ס: ג) ברפוי ד"י: [ט] צ"ל עב נא ומבושל (באה"מ), ואפשר שיש לגרוס (ע"פ התוס') שצ"ל להכי סמכיה לאלא נא ומבושל שהם בני מילקא דלוקות עבדו ואביי אמר וכו': [ן] צ"ל אבל עב מלקות (באה"מ):

ליקוטי רש"י

צ"א שבבבבבב הוא. משום לא תאכלו כי אם צלי אש דכילי לא ומבושל ואין לוקין אלא על נא ומבושל שכן מפורשין (ב"מ קטו): כ"א דחסימה. להכי נקט לאו דקמיה משום דלעיל קמיי וספול השופט וגו' (נמנות ח): וגו' חרצין לוקה ש"ש. אמת מכל אשר יעשה מנפן הין ואמת על חלכניס ואמת על זג דלא יאכל חלנהו קלוי. אין דוקין עד דאו שבבבבבב. טגון היא דעל כנה איסורי לית כהו אלא לאו חד נויר לח: בשעה שישנו בקום אכול צלי ישנו בבל תאכל נא. שעינו עורב צנח ומטעל ביום אלא נלילה (ב"מ קטו):

ממנות. גת. (ב) [ס], (ג) נמנות יג. (ד) מיר דף לח. (ה) צנח מציעה קטו. (ו) מכלתא פרשת נח. (ז) לוקמן קח. (ח) יצמות נד. יור. סח. עג. זמזים לד. חולין פח. במדבר ו ד. שם. (י) עיין נויר לד. (יא) שמות יב ח. (יב) במדבר א. (יג) היטלו חוספות נמנות (יד) מפרטנות מ"ה וזכא. (טו) חוספות כמותות (טז) ד"ה אין ומוספות צנח קמא סה. ד"ה לנמוז ומוספות נמנות ז. ד"ה לנמוז.